

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 ja 47 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia siten, että kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosenttia alennettaisiin 0,17 prosenttiyksiköllä. Valtionosuus olisi vuoden 2024 alusta 21,92 prosenttia ja kuntien omarahoitussuus olisi 78,08 prosenttia.

Valtionosuusprosentin muutoksessa on otettu vähennyksenä huomioon 0,24 prosenttiyksikköä liittyen pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaiseen peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotuksen 1 prosenttiyksikköä vastaavaan vähennykseen. Vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus olisi 2,2 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 52,8 miljoonaa euroa. Valtionosuusprosentin alentaminen indeksikorotuksen yhtä prosenttiyksikköä vastaavan vähennyksen johdosta pienentää peruspalvelujen valtionosuutta 24 miljoonaa euroa vuonna 2024.

Ehdotetussa valtionosuusprosentin muutoksessa on otettu lisäyksenä huomioon 0,07 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuusprosentti on 100. Tehtävämuutoksina on huomioitu sitouttava kouluyhteisötyö (4,667 miljoonaa euroa), oppivelvollisuuden laajentaminen (0,5 miljoonaa euroa) ja B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla (4,135 miljoonaa euroa) sekä varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat (-0,251 miljoonaa euroa).

Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain laskuvirheen oikaisua koskevaan pykälään ehdotetaan täsmennyksiä, joilla selkiytetään virheen korjaamisessa noudatettavaa menettelyä ja sääntelyn suhdetta hallintolain yleissäännöksiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2024 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Valtionosuudet, valtionosuusprosentti ja kustannustenjaon tarkistus	3
2.2 Valtionosuuteen kohdistuvat määräaikaiset vähennykset ja lisäykset vuonna 2023 ...	5
2.3 Laskuvirheen korjaamista koskeva menettely.....	5
3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
3.1 Ehdotukset ja niiden perustelut	8
3.1.1 Valtionosuusprosentti ja valtionosuuteen kohdistuvat määräaikaiset vähennykset ja lisäykset.....	8
3.1.2 Laskuvirheen oikaisua koskevan säännöksen täsmentäminen	9
3.2 Pääasialliset vaikutukset.....	10
3.2.1 Valtionosuusprosentti.....	10
3.2.2 Valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset	10
3.2.3 Peruspalvelujen valtionosuudet vuonna 2024	10
3.2.4 Laskuvirheen oikaisua koskevan säännöksen täsmentäminen	11
4 Voimaantulo	11
5 Suhde talousarvioesitykseen	11
6 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	11
LAKIEHDOTUS	14
Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 ja 47 §:n muuttamisesta	14
LIITE	16
RINNAKKAISTEKSTI.....	16
Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 ja 47 §:n muuttamisesta	16

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskeva sääntely on uudistettu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen yhteydessä. Uusi laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021) tuli voimaan 1.1.2023. Lailla kumottiin vuoden 2022 loppuun voimassa ollut laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009).

Uudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille, minkä johdosta peruspalvelujen valtionosuudesta siirrettiin rahoitusta 5,36 miljardia euroa hyvinvointialueiden rahoitukseen. Samalla valtionosuuden määräytymisperusteita muutettiin siten, että järjestelmä vastaa kunnille jäljelle jääviä tehtäviä ja niiden kustannusrakennetta. Uusina määräytymistekijöinä järjestelmään lisättiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa sekä asukasmäärän kasvun lisäosa. Lisäksi syrjäisyyden lisäosan laskentatapaa uudistettiin.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentista sekä valtionosuuteen tehtävistä määräaikaista vähennyksistä ja lisäyksistä säädetään vuosittain muuttamalla kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia. Tähän esitykseen sisältyvät ehdotukset kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentista vuodelle 2024. Peruspalvelujen valtionosuuteen ei vuonna 2024 kohdistuisi erikseen säädettyjä määräaikaista vähennyksiä tai lisäyksiä. Valtionosuuden laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnoista puolestaan säädetään vuosittain valtioneuvoston asetuksella.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esitys on käsitelty kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Valtionosuudet, valtionosuusprosentti ja kustannustenjaon tarkistus

Vuoden 2023 alussa voimaan tullut uusi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettu laki vastaa asiallisesti pääosin vuoden 2022 loppuun voimassa ollutta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia, lukuun ottamatta sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen vuoksi muutettuja valtionosuustehtäviä ja rahoituksen määräytymistekijöitä.

Laissa säädetään kunnille käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta lain 1 §:n 1 momentissa lueteltuihin valtionosuustehtäviin.

Lain 5 §:n 1 momentin mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskemisen perusteina (valtionosuusperusteet) käytetään valtionosuustehtävien laskennallisia kustannuksia ja 13–17 §:ssä tarkoitettujen syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja saamelaiden kotiseutualueen kunnan lisäosien määräytymisperusteita.

Lain 6 §:n 1 momentin mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskennalliset kustannukset saadaan laskemalla yhteen tulot, jotka saadaan kertomalla ikäluokittaiset perushinnat

asianomaisiin ikäluokkiin kuuluvien kunnan asukkaiden määrällä. Näin saatuun summaan lisätään kunnan työttömyysasteen, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, asukastiheyden ja koulutustaustan perusteella määritellyt laskennalliset kustannukset.

Lain 5 §:n 2 momentin mukaan kunnalle myönnetään valtionosuutta 1 §:ssä tarkoitettujen valtionosuustehtävien järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin euromäärä, joka saadaan, kun 6—12 §:n mukaisesti määräytyvät laskennalliset kustannukset lasketaan yhteen ja saadusta summasta vähennetään 21 §:ssä tarkoitettu kunnan omarahoitusosuus. Näin saatuun euromäärään lisätään 13—17 §:ssä tarkoitettua syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun sekä saamelaiden kotiseutualueen kunnan lisäosat.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 19 §:n mukaisesti valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten 6—12 §:ssä tarkoitettua laskennallisten kustannusten perushinnat sekä lain 20 §:n mukaisesti 13—17 §:ssä tarkoitettua lisäosien perushinnat. Laskennallisten kustannusten perushintaa säädettäessä otetaan huomioon valtionosuustehtävien laajuuden ja laadun arvioitua muutokset, kustannustason arvioitua muutokset sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistamiseksi vuosittain tehtävät tarkistukset. Lisäosien perushintaa säädettäessä otetaan huomioon kustannustason arvioitua muutokset.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 §:ssä säädetään valtionosuusprosentista ja kunnan omarahoitusosuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan kuntien valtionosuus laskennallisista kustannuksista on 22,09 prosenttia vuonna 2023 (valtionosuusprosentti) ja kuntien omarahoitusosuus on 77,91 prosenttia. Pykälän 2 momentin mukaan uusissa ja laajentuissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista, ellei valtionosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä.

Valtionosuusprosentti määrittelee valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa peruspalveluiden rahoituksessa koko maan tasolla. Omarahoitusosuus asukasta kohden on kaikissa kunnissa yhtä suuri. Kunnan omarahoitusosuus asukasta kohden saadaan vähentämällä kaikkien kuntien 6—12 §:n mukaisten laskennallisten kustannusten yhteismäärästä valtionosuusprosentin mukaisesti laskettu osuus ja jakamalla näin saatu euromäärä maan asukasmäärällä. Kunnan omarahoitusosuus lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty omarahoitusosuus kunnan asukasmäärällä.

Lain 22 §:ssä säädetään tehtävämuutosten ja kustannustason muutoksen huomioon ottamisesta. Valtionosuustehtävien laajuuden tai laadun muutos otetaan huomioon, jos se aiheutuu asianomaisesta valtionosuustehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Kustannustason muutos määräytyy valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävän peruspalveluiden hintaindeksin mukaisesti.

Valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaon tarkistuksessa tarkistetaan lain 23 §:n 1 momentin mukaisesti toteutuneiden kustannusten mukaisiksi laskennalliset kustannukset, perushinnat ja rahoitus sekä 21 §:ssä tarkoitettu valtionosuusprosentti. Pykälän 2 momentin mukaan kustannustenjaon tarkistuksessa valtion ja kuntien välillä tarkistetaan valtakunnallisesti yhtenä kokonaisuutena 6—12 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perusteena olevat perushinnat. Lisäksi tarkistetaan momentissa säädetyiltä osin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 11 ja 29 §:n mukainen rahoitus. Pykälän 3 momentin mukaan valtio osallistuu laskennallisiin kustannuksiin 21 §:ssä säädetyllä prosenttiosuudella. Valtionosuusprosentissa otetaan huomioon edellä tarkoitettu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukainen rahoitus.

Pykälän 5 momentin mukaan perushinnat ja rahoitus määrätään sekä valtionosuusprosentti säädetään varainhoitovuosittain. Myös kustannustenjaon tarkistus suoritetaan vuosittain. Lain siirtymäsäännösten (59 §) mukaan kustannustenjaon tarkistus tehdään kuitenkin lain voimaantulon jälkeen ensimmäisen kerran vasta varainhoitovuodelle 2025. Tämä johtuu siitä, että kuntien kustannuspohja muuttuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen vuoksi. Vuosina 2023 ja 2024 tarkistettavana olevien vuosien 2021 ja 2022 tietoihin perustuva kustannuspohja sisältää vielä kuntien sote- ja pelastustoimen tehtävät, eikä se ole verrattavissa uudistuksen jälkeisiin kuntien tehtäviin ja niistä aiheutuviin kustannuksiin.

Lain 25 §:n 1 momentin mukaan kustannustenjaon tarkistuksessa käytetään Valtiokonttorin keräämiä tietoja kuntien taloudesta sekä Opetushallituksen keräämiä tietoja esi- ja perusopetuksen kustannuksista. Pykälän 2 momentin mukaan kustannustenjaon tarkistuksessa käytetään varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden tietoja toteutuneista kustannuksista. Vuoden 2025 kustannustenjaon tarkistuksessa käytetään siten tietoja vuoden 2023 toteutuneista kustannuksista. Pykälän 2 momenttia on muutettu kesällä 2022 vahvistetulla lailla kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (701/2022) siten, että jos joltakin osin ei ole käytettävissä varainhoitovuotta edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden tietoja, käytetään tältä osin viimeisimpiä mainittua ajankohtaa edeltäviä tietoja. Muutos johtuu siitä, että kaikkia edellä mainittuja Opetushallituksen keräämiä tietoja esi- ja perusopetuksen kustannuksista ei ole saatavissa kahden vuoden viiveellä, vaan eräiltä osin voidaan joutua turvautumaan varainhoitovuotta edeltäneen kolmannen vuoden tietoihin.

Lain 5 luvussa säädetään valtionosuuteen tehtävistä lisäyksistä ja siitä tehtävistä vähennyksistä. Näitä vähennyksiä ovat harkinnanvaraiset valtionosuuden korotukset (27 §) ja yksityisen perusopetuksen järjestäjälle toiminnan aloittamisen johdosta maksettavan rahoituksen vähentäminen (28 §), joiden yhteismäärää vastaava euromäärä vähennetään kaikilta kunnilta valtionosuuksista asukasta kohden yhtä suurena eränä. Lain 29 §:ssä säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentämisestä kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrän perusteella. Lain 5 luvussa säädetään myös hyvinvointialueiden perustamisen ja tehtävien järjestämisvastuun siirrosta vuonna 2023 aiheutuvien taloudellisten vaikutusten rajoittamisesta (30 §) ja edellä mainittuun uudistukseen liittyvästä valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasauksesta (31 §). Lisäksi lain 32 §:ssä säädetään vuosittain määräaikaisista kuntien valtionosuuteen kohdistuvista vähennyksistä ja lisäyksistä.

Lain 6 luvussa säädetään veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta, joka maksetaan kunnille valtionosuuden yhteydessä erilliseltä momentilta (28.90.35).

2.2 Valtionosuuteen kohdistuvat määräaikaiset vähennykset ja lisäykset vuonna 2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 32 §:ssä säädetään määräaikaisista kuntien valtionosuuteen kohdistuvista vähennyksistä ja lisäyksistä. Niistä on tarkoitus säätää vuosittain valtion talousarvioletukseen liittyen.

Vuonna 2023 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään 0,18 euroa asukasta kohden pitkäaikaistyöttömien eläketuen menojen vähennyksestä johtuen ja 0,36 euroa asukasta kohden liittyen kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän päättymiseen.

2.3 Laskuvirheen korjaamista koskeva menettely

Laskuvirheen korjaamista koskevat säännökset

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 47 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi itse tai hakemuksen perusteella oikaista tässä laissa tarkoitetuissa päätöksissä ja tiedoissa olevan laskuvirheen.

Mainitun pykälän perustelujen (HE 241/2020 vp, s. 1003) mukaan pykälä vastaa vuoden 2022 loppuun voimassa olleen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 50 §:ää. Mainitun lain 50 §:n perustelujen (HE 174/2009 vp, s. 95) mukaan pykälässä säädettävä menettely laskuvirheen oikaisusta poikkeaisi hallintolain (434/2003) 51 §:ssä kirjoitusvirheen korjaamisesta siltä osin, että se koskisi myös muita kuin päätöksiä eikä laskuvirheeltä edellytetäisi sen olevan ilmeinen. Lisäksi päätöksessä oleva virhe voitaisiin korjata, vaikka korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen ja virhe ei olisi aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Säännöksen perusteella voitaisiin oikaista sekä valtionosuuspäätöksessä että verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauspäätöksessä oleva laskuvirhe. Lisäksi voitaisiin korjata kotikuntakorvausta koskevassa päätöksessä sekä valtiovarainministeriön Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukselle toimittamassa maksuluettelossa olevia laskuvirheitä. Edelleen perustelujen mukaan, säännös on välttämätön, koska kunnan valtionosuuden laskenta edellyttää monia laskutoimituksia suhteellisen lyhyessä aikataulussa. Tällöin virheiden mahdollisuus kasvaa.

Lain 48 §:ssä säädetään saamatta jääneen etuuden suorittamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan, jos oikaisuvaatimuksen tekemiselle lain 51 §:ssä säädetyn määräajan kuluttua ilmenee tietoja, jotka eivät ole olleet aikaisemmin tiedossa ja kunnalta on tämän vuoksi jäänyt saamatta valtionosuutta, joka olisi lain mukaan kuulunut sille, on saamatta jäänyt euromäärä suoritettava kunnalle. Suoritettavalle määrälle on maksettava korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona valtionosuus olisi tullut maksaa. Pykälän 2 momentin mukaan, jos saamatta jääneen etuuden merkitys on vähäinen ja sen maksamisesta aiheutuvat menot olisivat epäsuhteessa verrattuna asian taloudelliseen merkitykseen, ei etuutta kuitenkaan suoriteta. Pykälän 3 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi päättää, että saamatta jäänyt etuus maksetaan myöhemmin seuraavan valtionosuuden yhteydessä.

Lain 49 §:ssä säädetään perusteettoman edun palauttamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan, jos kunta on saanut perusteettomasti laissa tarkoitettua valtionosuutta, on valtiovarainministeriön määrättävä liikaa saatu määrä palautettavaksi. Palautettavasta määrästä peritään korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona valtionosuus tai kotikuntakorvaus on maksettu. Pykälän 2 momentin mukaan, jos palautettava etuus on vähäinen taikka jos palauttamista tai koron perimistä on pidettävä kohtuuttomana, voidaan etuus jättää määräämättä palautettavaksi. Pykälän 3 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi päättää, että palautettava etuus vähennetään myöhemmin seuraavan valtionosuuden yhteydessä.

Lain 51 §:n mukaan, jos kunta on tyytymätön päätökseen, joka koskee valtionosuuden myöntämistä, harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta, veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausta tai kotikuntakorvauksen perusosan euromäärää, kunnalla on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä päätöksen tehneelle viranomaiselle oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Muutoksenhausta säädetään lain 52 §:ssä.

Hallintolaissa säädetään erikseen asiavirheen (50 §) ja kirjoitusvirheen (51 §) korjaamisesta. Asiavirheen korjaamista koskevan 50 §:n 1 momentin mukaan viranomainen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos:

- 1) päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen;
- 2) päätös perustuu ilmeisen väärään lain soveltamiseen;

- 3) päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe; tai
- 4) asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Pykälän 2 momentin mukaan päätös voidaan korjata 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen. Asianosaisen suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Päätös voidaan korjata 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa ainoastaan asianosaisen eduksi.

Hallintolain kirjoitusvirheen korjaamista koskevan 51 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on korjattava päätöksessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe. Pykälän 2 momentin mukaan virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen eikä virhe ole aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä.

Hallintolain 52 §:ssä säädetään korjaamisasian vireilletulosta ja käsittelystä. Pykälän 1 momentin mukaan viranomainen käsittelee korjaamisasian omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta. Aloite on tehtävä tai vaatimus virheen korjaamiseksi on esitettävä viiden vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Pykälän 2 momentin mukaan asiavirheen korjaaminen edellyttää, että asia käsitellään uudelleen ja asiassa annetaan uusi päätös. Kirjoitusvirhe korjataan korvaamalla virheen sisältävä toimituskirja korjatulla toimituskirjalla. Asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kirjoitusvirheen korjaamista, jollei se ole tarpeetonta. Pykälän 3 momentin mukaan asia- tai kirjoitusvirheen korjaamisesta on tehtävä merkintä alkuperäisen päätöksen taltiokappaleeseen tai viranomaisen käytössä olevaan tietojärjestelmään. Uusi tai korjattu toimituskirja on annettava asianosaiselle maksutta.

Hallintolain 53 §:ssä on täydentäviä säännöksiä korjaamismenettelystä. Pykälän 1 momentin mukaan käsitellessään asia- tai kirjoitusvirheen korjaamista viranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon toistaiseksi tai määrätä sen keskeyttäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan, jos korjattavaan päätökseen on haettu oikaisua, muutosta tai siitä on vireillä erikseen säädetty menettely, korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta on ilmoitettava ja siinä tehty päätös toimitettava tälle viranomaiselle. Korjaamisasian käsittely ei vaikuta valitusajan tai muun määräajan kulumiseen. Pykälän 3 momentissa säädetään, että päätökseen, jolla viranomainen on hylännyt virheen korjaamista koskevan vaatimuksen, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Laskuvirheen korjaamista koskevan sääntelyn arviointia

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 47 § on erityissäännös suhteessa hallintolain yleiseen kirjoitus- ja laskuvirheen korjaamista koskevaan sääntelyyn, joten se tulee ensisijaisesti sovellettavaksi. Säännökseen ei liity vastaavia edellytyksiä kuin mitä hallintolaissa säädetään ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen korjaamiselle (51 §) tai asiavirheen korjaamiselle (50 §), liittyen esimerkiksi virheen korjaamiseen asianosaisen vahingoksi. Tarkoituksena on, että selvät virheet on mahdollista korjata nopeasti ja joustavalla menettelyllä tilanteissa, joissa niillä on vaikutusta kuntien valtionosuuksiin. Pykälässä käytetty terminologia on kuitenkin virheellistä, sillä kyse on virheen korjaamista koskevasta menettelystä eikä oikaisumenettelystä. Pykälän perusteella on myös epäselvää, miltä osin hallintolain 8 luvun säännökset päätöksessä olevan virheen korjaamisesta tulevat sovellettaviksi. Näiltä osin sääntelyä on aiheellista täsmentää.

Jos valtionosuuspäätöksissä havaitaan varainhoitovuoden aikana virheellisyyksiä, voidaan ensisijaisesti soveltaa virheen korjaamista koskevia säännöksiä. Tällöin kunnan valtionosuuspäätöstä ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukselle toimitettuja maksatustietoja voidaan muuttaa kesken varainhoitovuoden. Kunnalle koko vuoden aikana maksettava rahoitus asettuu näin oikealle tasolle, eikä ole tarpeen soveltaa saamatta jääneen etuuden suorittamista tai perusteettoman edun palauttamista koskevia säännöksiä. Yksittäisen kunnan valtionosuuteen tehtävällä muutoksella voi olla vaikutusta myös muiden kuntien saamiin valtionosuuksiin. Tällainen tilanne voi aiheutua esimerkiksi, jos korjattava virhe liittyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen rahoituksen siirtoon liittyviin kunnilta hyvinvointialueille siirtyviin kustannuksiin ja sitä kautta uudistukseen liittyvien peruspalvelujen valtionosuuden tasauselementtien laskentaan. Esimerkiksi kuntien Valtiokonttorille ilmoittamisissa vuoden 2021 palveluluokittaisissa kustannustiedoissa on käytännössä havaittu olevan lukuisia mahdollisia virheellisyyksiä. Vaikutus muiden kuntien valtionosuuksiin on tällaisessa tilanteessa yleensä yksittäisen kunnan näkökulmasta vähäinen, mutta saattaa olla koko maan tasolla merkittävä. Korjaus onkin siksi perusteltua tehdä tarvittaessa kaikkien niiden kuntien osalta, joihin virhe on suoraan tai välillisesti vaikuttanut. Kunnan valtionosuusmaksatus pitää sisällään veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaukset ja kotikuntakorvaukset sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa sekä vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetut valtionosuudet ja muun rahoituksen.

3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

3.1 Ehdotukset ja niiden perustelut

3.1.1 Valtionosuusprosentti ja valtionosuuteen kohdistuvat määräaikaisten vähennykset ja lisäykset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 §:n 1 momenttia siten, että kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti vuodelle 2024 olisi 21,92 prosenttia. Valtionosuusprosentti laskisi 0,17 prosenttiyksiköllä vuodesta 2023, jolloin se oli 22,09 prosenttia. Vastaavasti kuntien omarahoitusosuus vuonna 2024 olisi 78,08 prosenttia valtionosuustehtävien laskennallisista kustannuksista (1388,75 euroa asukasta kohden).

Valtionosuusprosentin muutoksessa on otettu lisäyksenä huomioon 0,07 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 prosenttia. Kunnille säädettävät uudet ja laajenevat tehtävät lisäävät valtionosuutta yhteensä noin 9 miljoonalla eurolla vuonna 2024. Valtionosuuden mitoittamiseen vuonna 2024 vaikuttavat seuraavat tehtävämuutokset: sitouttava kouluyhteistyö (noin 4,7 miljoonaa euroa), oppivelvollisuuden laajentaminen (0,5 miljoonaa euroa) ja B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla (noin 4,1 miljoonaa euroa) sekä varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat (noin -0,25 miljoonaa euroa).

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan peruspalvelujen valtionosuuteen tehdään indeksikorotuksen yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Tähän liittyen valtionosuusprosentin muutoksessa on otettu vähennyksenä huomioon 0,24 prosenttiyksikköä. Peruspalveluiden hintaindeksi ja siitä aiheutuva valtionosuuden muutos siis määritettäisiin normaaliin tapaan ja hallitusohjelman mukainen valtionosuuden vähennys toteutettaisiin erikseen. Vähennys on luonteeltaan pysyvä, minkä vuoksi se ehdotetaan toteutettavan valtionosuusprosentin kautta.

Peruspalvelujen valtionosuuteen ei vuonna 2024 kohdistuisi erikseen säädettäviä määräaikaista vähennyksiä tai lisäyksiä. Peruspalvelujen valtionosuudesta ei vuonna 2024 enää tehtäisi määräraikaista vähennystä pitkäaikaistyöttömien eläketuen menojen vähennyksestä johtuen eikä kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmään liittyen.

3.1.2 Laskuvirheen oikaisua koskevan säännöksen täsmentäminen

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 47 §:ää ehdotetaan täsmennettävän. Laskuvirheen oikaisun sijasta käytettäisiin termiä korjaaminen, sillä kyse on virheen korjaamista koskevasta menettelystä eikä oikaisumenettelystä. Pykälään lisättäisiin maininta siitä, että kyseessä on poikkeus hallintolain 50 ja 51 §:ssä säädetystä virheen korjaamisen edellytyksistä, sekä siitä, että muilta osin sovelletaan hallintolain 8 luvun virheen korjaamista koskevaa sääntelyä.

Voimassa olevan säännöksen nojalla suhde hallintolain yleissäännöksiin jää osin epäselväksi. Jatkossa olisi selvää, että sovellettaviksi tulevat soveltuvin osin hallintolain 52 §:n säännökset korjaamisasian vireilletulosta ja käsittelystä sekä 53 §:n täydentävät säännökset korjaamismenettelystä. Siten virheen korjaamiseen sovellettaisiin hallintolain 52 §:n 1 momentin mukaista määräaikaista, jonka mukaan aloite on tehtävä tai vaatimus virheen korjaamiseksi on esitettävä viiden vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Sen sijaan mainitun pykälän 2 momentin asia- ja kirjoitusvirheen korjaamistapaa koskevaa sääntelyä sovellettaisiin ottaen huomioon kulloinkin korjattavana olevan virheen luonne. Asiavirheeseen verrattavissa oleva virhe edellyttäisi asian käsittelyä uudelleen ja sitä, että asiassa annetaan uusi päätös. Kirjoitusvirheeseen verrattavissa oleva virhe voitaisiin korjata korvaamalla virheen sisältävä toimituskirja korjatulla toimituskirjalla. Selvän lasku- tai tiedoissa olevan virheen ollessa kyseessä lähtökohtana olisi, ettei asianosaisten erillinen kuuleminen yleensä olisi tarpeen. Asianosaiselle olisi kuitenkin varattava mahdollisuus tulla kuulluksi ennen virheen korjaamista, jos se olisi asian selvittämiseksi tarpeen. Mainitun pykälän 3 momentin mukaisesti virheen korjaamisesta olisi tehtävä merkintä alkuperäisen päätöksen taltiokappaleeseen tai viranomaisen käytössä olevaan tietojärjestelmään. Uusi tai korjattu toimituskirja olisi annettava asianosaiselle maksutta.

Hallintolain 53 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan käsitellessään asia- tai kirjoitusvirheen korjaamista viranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon toistaiseksi tai määrätä sen keskeytettäväksi, ei lähtökohtaisesti olisi tarpeen soveltaa. Valtionosuus maksetaan kunnalle kuukausittain tasasuurina erinä. Tarvittaessa maksuspäätöstä voidaan muuttaa kesken varainhoitovuoden, kuten edellä on kuvattu.

Hallintolain 53 §:n 2 momentti tulisi sellaisenaan sovellettavaksi ehdotetussa pykälässä tarkoitettuun virheen korjaamiseen. Mainitun momentin mukaan, jos korjattavaan päätökseen on haettu oikaisua, muutosta tai siitä on vireillä erikseen säädetty menettely, korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta on ilmoitettava ja siinä tehty päätös toimitettava tälle viranomaiselle. Korjaamisasian käsittely ei vaikuta valitusajan tai muun määräajan kulumiseen.

Hallintolain 53 §:n 3 momentin mukaan päätökseen, jolla viranomainen on hylännyt virheen korjaamista koskevan vaatimuksen, ei saa hakea muutosta valittamalla. Säännöstä sovellettaisiin myös peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 47 §:ssä tarkoitettuun virheen korjaamiseen.

3.2 Pääasialliset vaikutukset

3.2.1 Valtionosuusprosentti

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentin alentaminen 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin vähentäisi valtionosuuksia vuodelle 2024 noin 15 miljoonaa euroa.

Valtionosuusprosenttia nostavat kunnille säädettävät uudet ja laajenevat tehtävät, jotka lisäävät valtionosuutta yhteensä noin 9 miljoonalla eurolla vuonna 2024.

Kuntien uusien ja laajenevien tehtävien johdosta valtionosuusprosenttia korotetaan 0,07 prosenttiyksiköllä, koska niissä valtionosuuden tulee olla 100 prosenttia. Vuonna 2024 uusien ja laajenevien tehtävien arvioidaan lisäävän kuntien menoja, eli niin kutsuttua valtionosuuksien kustannuspohjaa, yhteensä noin 9 miljoonalla eurolla. Huomioitavat uudet ja laajenevat tehtävät on esitetty edellä keskeisten ehdotusten yhteydessä. Koska valtionosuusprosentti on ennen edellä mainittuja tehtävämuutoksia 22,09 prosenttia, valtionosuudet kasvaisivat 2 miljoonaa euroa pelkän kustannuspohjan lisäyksen seurauksena. Jotta valtionosuus näissä tehtävissä kasvaisi täysimääräisesti kustannuspohjan lisäystä vastaavasti, loput noin 7 miljoonaa euroa otettaisiin huomioon valtionosuusprosentin korotuksella.

Valtionosuusprosentin alentaminen hallitusohjelman mukaisen, indeksikorotuksen yhtä prosenttiyksikköä vastaavan vähennyksen johdosta pienentää peruspalvelujen valtionosuutta 24 miljoonaa euroa vuonna 2024.

3.2.2 Valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset

Peruspalvelujen valtionosuuteen ei vuonna 2024 kohdistuisi erikseen säädettäviä määräaikaista vähennyksiä tai lisäyksiä.

Valtionosuuteen kohdistuu vuonna 2024 eräitä muita vähennyksiä ja lisäyksiä, kuten kuntien perustoimeentulotuen rahoitusosuuden perusteella tehtävä vähennys (-331 miljoonaa euroa), joka on vuosittain tehtävä vähennys. Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja rahoitus tarkistetaan vuoden 2024 talousarviossa vastaamaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätösten mukaisia hyvinvointialueille siirryneitä kustannuksia ja tuloja. Siirtolaskelman tarkistamisesta johtuen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta siirretään vuodesta 2024 alkaen hyvinvointialueiden rahoitukseen noin 224 miljoonaa euroa. Lisäksi siirtyvien kustannusten ja rahoituksen vuoden 2023 erotus korjataan jälkikäteen tekemällä kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen noin 112 miljoonan euron määräaikainen vähennys vuosina 2024 ja 2025.

Valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset olisivat vuonna 2024 yhteensä noin 812 miljoonaa euroa. Vähennykset käyvät kootusti ilmi esityksestä valtion vuoden 2024 talousarvioksi (momentti 28.90.30).

3.2.3 Peruspalvelujen valtionosuudet vuonna 2024

Vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus olisi 2,2 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys 52 763 000 euroa. Kuten edellä on todettu, peruspalveluiden hintaindeksi ja siitä aiheutuva valtionosuuden muutos vuodelle 2024 määritettäisiin normaaliin tapaan ja hallitusohjelman mukainen indeksikorotuksen yhtä prosenttiyksikköä vastaava valtionosuuden vähennys toteutettaisiin erikseen valtionosuusprosenttia alentamalla.

Edellä kuvatut muutokset huomioiden kokonaisuudessaan peruspalvelujen valtionosuudet olisivat vuonna 2024 yhteensä 2,5 miljardia euroa, mikä on noin 290 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskeva talousarvioehdotus on laadittu perustuen kuntien vuoden 2022 tilinpäätösarviotietoihin, joiden mukaan kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät vuoden 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen nettokustannukset olivat yhteensä n. 21,9 mrd. euroa. Nämä niin sanotut sote-siirtolaskelmat tarkistetaan lopullisesti valtion vuoden 2024 talousarvion valmistelun yhteydessä syksyllä 2023 vastaamaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietoja sekä valmistuneen verotuksen mukaisia vuoden 2022 maksuunpantuja verotuloja. Siirtolaskelman korjaus saattaa vaikuttaa merkittävästi momentin määrärahan tasoon. Lopullisesti siirtolaskelmat valmistuvat kunnan peruspalvelujen valtionosuuden osalta vasta marraskuussa 2023, kun käyttöön saadaan valmistuneen verotuksen mukaiset tiedot verotuloista. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoa on tarkoitus korjata tämän jälkeen vuoden 2024 täydentävässä talousarviesityksessä. Korjaus ei vaikuta tämän hallituksen esityksen käsitteelyyn.

Erikseen kunnille maksettavat korvaukset verotuloperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä (momentti 28.90.35) ovat 861 miljoonaa euroa vuonna 2024. Momentin taso on vuonna 2024 10 miljoonaa euroa korkeampi kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa.

3.2.4 Laskuvirheen oikaisua koskevan säännöksen täsmentäminen

Ehdotetulla kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 47 §:n muutoksella on tarkoitus täsmentää laskuvirheen korjaamista koskevaa sääntelyä ja selventää, miltä osin hallintolain 8 luvun säännökset päätöksessä olevan virheen korjaamisesta tulevat sovellettaviksi. Kyse on menettelysäännöksestä eikä muutoksella ole vaikutusta peruspalvelujen valtionosuutta koskevaan sisällölliseen sääntelyyn. Tarkoituksena on varmistaa, että selvät virheet on mahdollista korjata nopeasti ja joustavalla menettelyllä tilanteissa, joissa niillä on vaikutusta kuntien valtionosuuksiin. Näin peruspalvelujen valtionosuudet perustuvat aina asianmukaisiin tietoihin ja kunnat saavat valtionosuuden oikean suuruksena ilman aiheetonta viivytystä.

4 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2024.

5 Suhde talousarviesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2024 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentin alentaminen vähentäisi valtionosuuksia vuodelle 2024 (momentti 28.90.30).

6 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Suomen perustuslain (731/1999) 121 §:n 1—2 momentin mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Pykälän 3 momentin mukaan kunnilla on verotusoikeus. Lailla säädetään verovelvollisuuden ja veron määräytymisen perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta.

Perustuslakivaliokunta on kunnallista itsehallintoa koskevassa lausuntokäytännössään korostanut, että tehtävistä säädettyä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (PeVM 25/1994 vp, s. 3; PeVL 18/2001 vp, PeVL 30/2013 vp, s. 5/II, PeVL 12/2011 vp, s. 2/II, PeVL 41/2010 vp, s. 5/II). Valiokunta on katsonut, että kunnille osoitettavat rahoitustehtävät eivät itsehallinnon perustuslain suojan takia saa suuruutensa puolesta heikentää kuntien toimintaedellytyksiä tavalla, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan (ks. esim. PeVL 41/2014 vp, s. 3/II ja PeVL 50/2005 vp, s. 2). Vastaavanlainen määritelmä sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 artiklaan, jonka mukaan kuntien ”voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa.”

Valtionosuusjärjestelmän keskeisenä tarkoituksena on varmistaa, että kaikilla kunnilla on olosuhteista ja kuntien tulopohjan eroista huolimatta edellytykset selvittää erityisesti lakisääteisistä tehtävistään. Valtionosuusjärjestelmällä on alueellisen yhdenvertaisuuden edistämisen vuoksi merkitystä myös perustuslain 6 §:n kannalta. Järjestelmän tehtävänä on tasoittaa kuntien välillä olevia peruspalveluiden kustannus- ja tarve-eroja ja siten lisätä elinkeino- ja väestörakenteeltaan erilaisten kuntien asukkaiden yhdenvertaista kohtelua ja heidän tosiasiallisia mahdollisuuksiaan saada perusoikeuksien toteutumisen kannalta välttämättömiä palveluja. Näin ollen valtionosuusjärjestelmän tarkastelu on keskeistä myös rahoitusperiaatteen toteutumisen kannalta (PeVL 16/2014 vp, s. 3/I, PeVL 34/2013 vp, s. 2/I, PeVL 29/2009 vp, s. 2/I).

Vaikka valtionosuusjärjestelmällä on keskeinen merkitys rahoitusperiaatteen toteutumisessa ja perusoikeuksiin liittyvien palvelujen turvaamisessa, lainsäätäjällä on kuitenkin katsottu olevan varsin laaja harkintavalta säädettyä muutoksista valtionosuusjärjestelmään. Näin on katsottu olevan silloinkin, kun muutokset vaikuttavat merkittävästi yksittäisten kuntien valtionosuuksiin (PeVL 40/2014 vp, s. 3/II ja PeVL 16/2014 vp, s. 4/I). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin lausuntokäytännössään todennut myös, ettei muutoksista saa aiheutua alueellisen yhdenvertaisuuden vaarantumista (PeVL 16/2014 vp, s. 3-4 ja PeVL 12/2011 vp, s. 3). Toisaalta on myös todettu, että yhdenvertaisuusperiaatteesta ei voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle silloin, kun pyritään kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (esim. PeVL 40/2014 vp, s. 6/II). Perustuslakivaliokunta on myös pitänyt perusoikeuksien toteutumisen kannalta tärkeänä, että valtionosuuksia menettävien kuntien taloudellista sopeutumista lievennetään riittävän pitkällä ja objektiivisin perustein mää- räytyvällä siirtymäajalla tai muilla järjestelyillä (PeVL 16/2014 vp, s. 4/II).

Perustuslakivaliokunta on valtionosuusjärjestelmää koskevassa käytännössään katsonut, ettei perustuslain turvaaman rahoitusperiaatteen kannalta ole riittävää arvioida sen toteutumista koko kuntasektorin tasolla, koska asukkaiden itsehallinto on suojattu kussakin kunnassa. Vaikutuksia on siten tarkasteltava myös yksittäisten kuntien tilanteen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2021 vp, PeVL 40/2014 vp, s. 3, PeVL 16/2014 vp, s. 3 ja PeVL 41/2002 vp, s. 3/II). Valiokunta on myös edellyttänyt, että kuntien talouteen vaikuttavaa lainsäädäntöä toimeenpantaessa kiinnitetään vakavaa huomiota maan eri osissa olevien kuntien asukkaiden yhdenvertaiseen kohteluun ja heidän tosiasiallisiin mahdollisuuksiinsa saada perusoikeuksien toteutumisen kannalta välttämättömiä palveluja (ks. PeVL 67/2014 vp ja PeVL 37/2006 vp, s. 2—3).

Esityksessä ehdotetaan peruspalvelujen valtionosuusprosenttia alennettavan 0,17 prosenttiyksiköllä vuodelle 2024. Valtionosuusprosentin alentamisessa on huomioitu useita eri tekijöitä, kuten edellä on tarkemmin kuvattu. Kuten edellä on todettu, lainsäätäjällä on vakiintuneesti katsottu olevan varsin laaja harkintavalta säädettyä muutoksista valtionosuusjärjestelmään. Esi- tetyn muutoksen ei hallituksen käsityksen mukaan voida katsoa vaarantavan sitä, että kunnilla

on olosuhteista ja kuntien tulopohjan eroista huolimatta edellytykset selvitä erityisesti lakisääteisistä tehtävistään, eikä kuntien toimintaedellytyksiä heikennetä tavalla, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan.

Ehdotetulla kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 47 §:n muutoksella on tarkoitus täsmentää laskuvirheen korjaamista koskevaa sääntelyä ja selventää, miltä osin hallintolain 8 luvun säännökset päätöksessä olevan virheen korjaamisesta tulevat sovellettaviksi. Kyse on menettelysäännöksestä eikä muutoksella ole vaikutusta peruspalvelujen valtionosuutta koskevaan sisällölliseen sääntelyyn. Virheen korjaamista koskevalla sääntelyllä varmistetaan, että peruspalvelujen valtionosuudet perustuvat aina asianmukaisiin tietoihin ja kunnat saavat valtionosuuden oikean suuruisena ilman aiheetonta viivytystä. Muutoksella ei myöskään muuteta muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Jos kunta on tyytymätön valtionosuuspäätökseen, kunnalla on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä päätöksestä oikaisuvaatimus.

Hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lain säätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 ja 47 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 21 §:n 1 momentti ja 47 §, sellaisena kuin niistä on 21 §:n 1 momentti laissa 1183/2022, seuraavasti:

21 §

Valtionosuusprosentti ja kunnan omarahoitusosuus

Kunnan 6—12 §:ssä tarkoitetut laskennalliset kustannukset jakautuvat siten, että kuntien valtionosuus on 21,92 prosenttia (*valtionosuusprosentti*) ja kuntien omarahoitusosuus on 78,08 prosenttia.

47 §

Laskuvirheen korjaaminen

Poiketen siitä, mitä hallintolain (434/2003) 50 ja 51 §:ssä säädetään virheen korjaamisen edellytyksistä, valtiovarainministeriö voi itse tai hakemuksen perusteella korjata tässä laissa tarkoitetuissa päätöksissä ja päätösten perusteena olevissa tiedoissa olevan laskuvirheen. Muilta osin laskuvirheen korjaamiseen sovelletaan, mitä hallintolain 8 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 9.10.2023

Pääministeri

Petteri Orpo

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 ja 47 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 21 §:n 1 momentti ja 47 §, sellaisena kuin niistä on 21 §:n 1 momentti laissa 1183/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

21 §

Valtionosuusprosentti ja kunnan omarahoitusosuus

Kunnan 6—12 §:ssä tarkoitetut laskennalliset kustannukset jakautuvat siten, että kuntien valtionosuus on 22,09 prosenttia (*valtionosuusprosentti*) ja kuntien omarahoitusosuus on 77,91 prosenttia.

47 §

Laskuvirheen oikaisu

Valtiovarainministeriö voi itse tai hakemuksen perusteella oikaista tässä laissa tarkoitetuissa päätöksissä ja tiedoissa olevan laskuvirheen.

Ehdotus

21 §

Valtionosuusprosentti ja kunnan omarahoitusosuus

Kunnan 6—12 §:ssä tarkoitetut laskennalliset kustannukset jakautuvat siten, että kuntien valtionosuus on 21,92 prosenttia (*valtionosuusprosentti*) ja kuntien omarahoitusosuus on 78,08 prosenttia.

47 §

Laskuvirheen korjaaminen

Poiketen siitä, mitä hallintolain (434/2003) 50 ja 51 §:ssä säädetään virheen korjaamisen edellytyksistä, valtiovarainministeriö voi itse tai hakemuksen perusteella korjata tässä laissa tarkoitetuissa päätöksissä ja päätösten perusteena olevissa tiedoissa olevan laskuvirheen. Muilta osin laskuvirheen korjaamiseen sovelletaan, mitä hallintolain 8 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20